

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

USAID Projekat vladavine prava u Srbiji

**ANALIZA STAVOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA
O NJIHOVOM POLOŽAJU I USLOVIMA RADA**

Contract: AID-169-C-17-00005

ANALIZA STAVOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA O NJIHOVOM POLOŽAJU I USLOVIMA RADA

Ova publikacija je izrađena za potrebe Američke agencije za međunarodni razvoj od strane Development Professionals, Inc. Stavovi izraženi u okviru ove publikacije ne moraju nužno odražavati stavove Američke agencije za međunarodni razvoj ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

**ANALIZA STAVOVA
SUDIJSKIH POMOĆNIKA
O NJIHOVOM POLOŽAJU I
USLOVIMA RADA**

Beograd, novembar 2017. godine

Uvod

USAID Projekat vladavine prava – USAID Rule of Law Project (u daljem tekstu: ROL projekat) je u saradnji sa Udruženjem sudijskih i tužilačkih pomoćnika (u daljem tekstu: USTP) u toku meseca novembra 2017. godine, sproveo istraživanje o stavovima sudijskih pomoćnika o njihovom statusu, položaju i uslovima rada. Ovo istraživanje je značajno za ocenu trenutnog položaja sudijskih pomoćnika u pravosudnom sistemu Republike Srbije iz njihove lične i profesionalne perspektive.

Istraživanje je sprovedeno putem anonimnog upitnika koji sadrži 21 pitanje. Pitanja su grupisana tako da se odnose na položaj sudijskih pomoćnika, mogućnost napredovanja u karijeri, uslove rada, postupak ocenjivanja, stručno usavršavanje i pristup sudskoj praksi.

Upitnik je naišao na dobar odziv sudijskih pomoćnika, što pokazuje da su oni u velikoj meri zainteresovani za unapređenje položaja u pravosudnom sistemu Republike Srbije i dobijanje značajnije i vidljivije uloge u pravosuđu. Navedeni upitnik je ukupno popunilo 401 sudijskih pomoćnika iz sudova opšte i posebne nadležnosti, što predstavlja približno 1/3 od ukupnog broja svih sudijskih pomoćnika u pravosuđu Republike Srbije.¹

U ovom izveštaju predstavljeni su:

1. **metodologija** istraživanja,
2. detaljna **analiza** odgovora sudijskih pomoćnika o njihovom položaju i uslovima rada, a prema strukturi upitnika,
3. **zaključci** koji proizilaze iz istraživanja, sa predlogom potrebnih aktivnosti.

¹ U ukupnom broju anketiranih učestvovalo je i 18 tužilačkih pomoćnika, imajući u vidu da je anketa bila dostupna za popunjavanje na internetu.

Metodologija

Istraživanje realizovao	USAID Projekat vladavine prava u saradnji sa Udruženjem sudijskih i tužilačkih pomoćnika
Vremenski period	novembar 2017. godine
Veličina uzorka	401 sudijski pomoćnik
Ciljna grupa	sudijski pomoćnici
Istraživačka tehnika	anonimna pisana anketa
Istraživački instrument	upitnik

Upitnik je bio distribuiran kroz nekoliko kanala: 1) putem mreže USTP-a, 2) direktno sudovima putem linka postavljenog na početnoj stranici internet prezentacije USTP-a ka elektronskoj verziji upitnika, 3) na Godišnjoj skupštini USTP-a održanoj 18. novembra 2017. godine.

Analiza

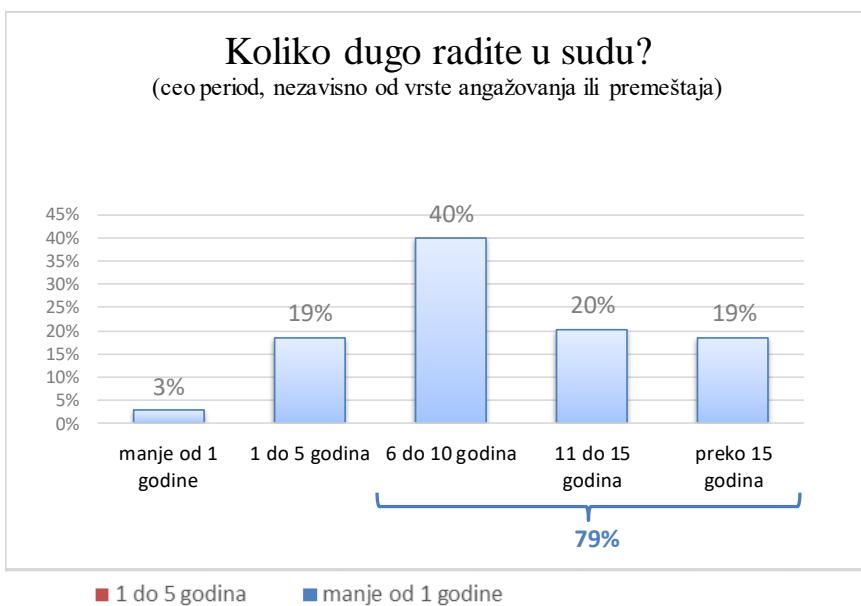
Pitanja formulisana u upitniku grupisana su tako da se analizom odgovora dobije kako presek trenutne situacije, tako i viđenje ispitanika o budućim koracima potrebnimi za razrešenje nekih od najvažnijih pitanja vezanih za njihov status i položaj u pravosuđu, te dalji profesionalni razvoj. Upitnik (Prilog 1) je struktuiran po sledećim grupama pitanja:

1. Položaj i napredovanje u karijeri;
2. Uslovi za rad;
3. Odgovornost, radni zadaci, ocenjivanje;
4. Stručno usavršavanje i sudska praksa;
5. Uopšteno ili drugo.

U daljem tekstu predstavljena je detaljna analiza odgovora dobijenih od učsnika u anketi. Radi lakšeg snalaženja, odgovori su statistički obrađeni i interpretirani prema strukturi upitnika.

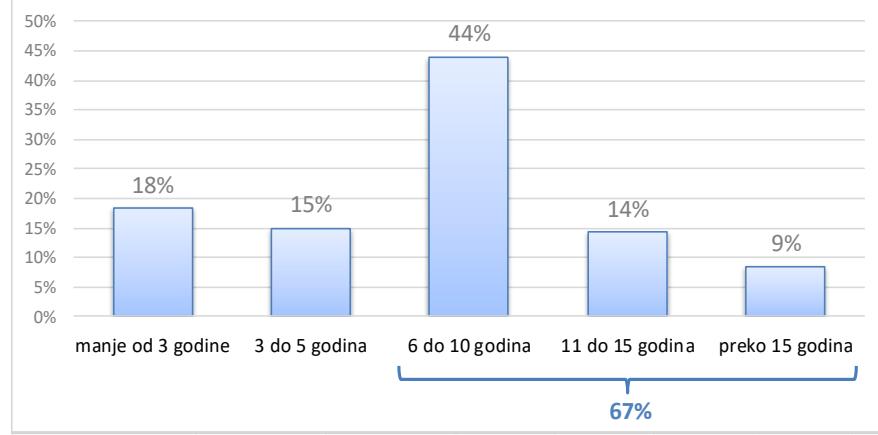
1. Položaj i napredovanje u karijeri

Većina sudijskih pomoćnika rad u sudu započinje putem pripravničke prakse, nakon čega se opredeljuje u izboru daljeg zanimanja: da ostane i dalje u sudu u svojstvu sudijskog pomoćnika ili bira drugu vrstu radnog angažovanja. Kroz odgovor na pitanje

koliko drugo radite u sudu dobijen je podatak da čak 79% anketiranih radi u sudu duže od 6 godina. Ovo ukazuje na to da većina pripravnika nastavlja da radi u sudu nakon završene pripravničke prakse.

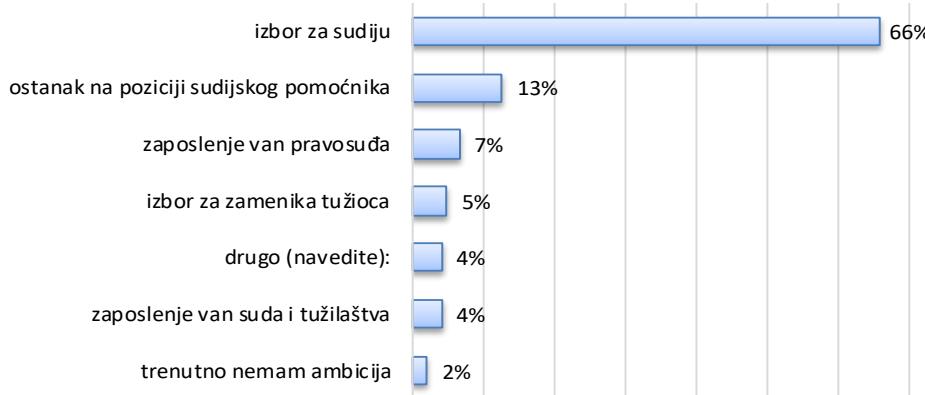
Koliko dugo ste na poziciji sudijskog pomoćnika?

Od ukupnog broja anketiranih najviše ih ima između 6 i 10 godina radnog iskustva na poziciji sudijskog pomoćnika, čak 44%, dok radnog iskustva preko 15 godina ima 9% ispitanika. Procenat pomoćnika koji imaju manje od 3 godine radnog iskustva na navedenoj poziciji iznosi 18% anketiranog uzorka.

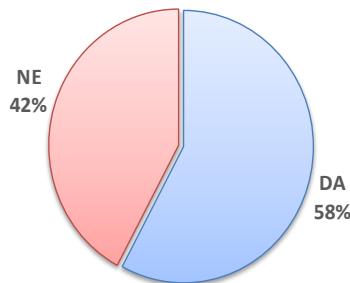
Ovako raznolik uzorak dao je realnu sliku viđenja položaja kako pomoćnika koji su tek počeli da stiču iskustvo u radu u sudu, tako i onih koji već dugi niz godina obavljaju ove poslove i eventualno se nadaju napretku u vidu izbora na sudijsku funkciju.

Pod trenutnim uslovima rada, koji bi bio vaš sledeći korak u karijeri?

Na pitanje koji bi bio njihov sledeći korak u karijeri pod trenutnim uslovima rada, čak 66% anketiranih se izjasnilo da bi to bio izbor na sudijsku funkciju, dok se za ostanak na poziciji sudijskog pomoćnika izjasnilo 13%. Za opciju zaposlenja van pravosuđa izjasnilo se 7% anketiranih. Navedena statistika ukazuje da trenutni uslovi rada ne zadovoljavaju ambicije većine sudijskih pomoćnika, zbog čega kao jedini korak u daljoj karijeri većina vidi izbor na sudijsku funkciju ili odlazak iz pravosuđa.

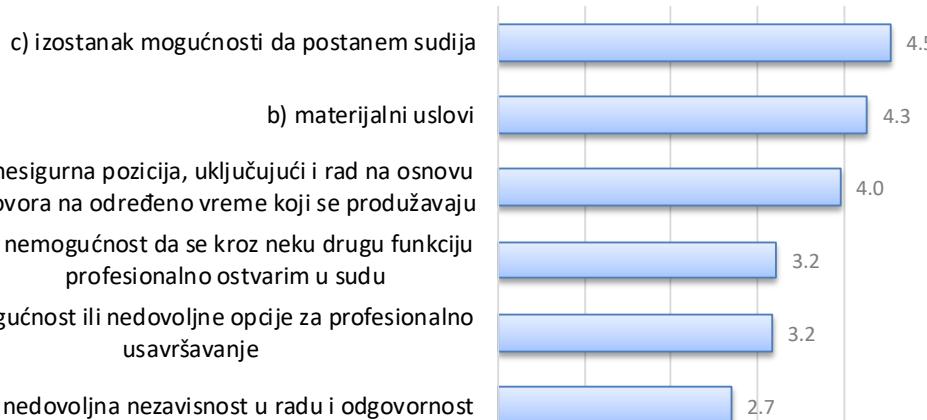
Pod boljim statusnim i materijalnim položajem, da li biste se opredelili za dugoročnu karijeru profesionalnog sudijskog pomoćnika?

Jedan od značajnih pokazatelja koliko uslovi rada utiču na opredeljenje sudijskih pomoćnika u pogledu njihove dalje karijere jeste 58% pozitivnih odgovora anketiranih na pitanje da li bi se pod boljim statusnim i materijalnim položajem opredelili za dugoročnu karijeru profesionalnog sudijskog pomoćnika. Ova činjenica ukazuje na to da, od svih anketiranih, manje od polovine

zaista sebe vidi isključivo na sudijskoj funkciji ili van pravosuđa.

Prema Vašem mišljenju, koji od dole navedenih razloga najpre doprinosi odlivu kadrova iz pravosuđa?
 (5 - najviše doprinosi, 1 - najmanje doprinosi)

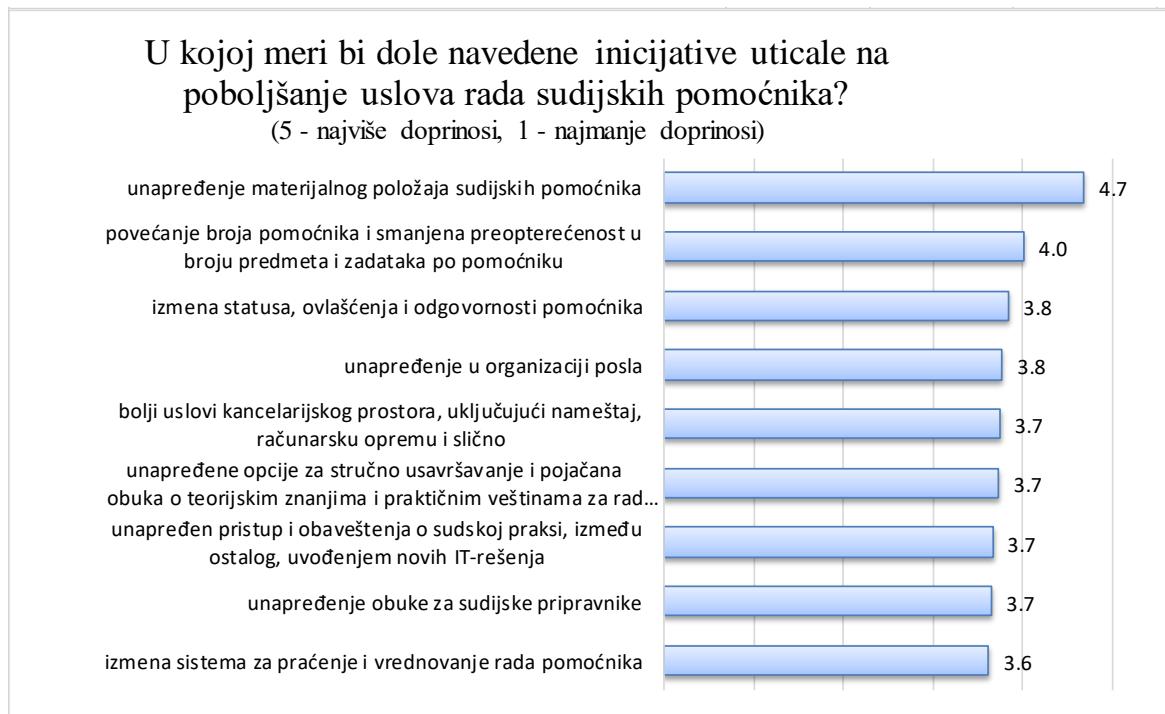
Prema mišljenju čak 75% anketiranih, odlivu kadrova iz pravosuđa najviše doprinosi izostanak mogućnosti da postanu sudije.² Materijalni položaj pomoćnika drugi je razlog za to, što misli čak 58% anketiranih. Kao jedan od značajnih razloga za odliv kadrova iz pravosuđa 52% posto ispitanika navodi i nesigurna pozicija pomoćnika, uključujući i rad na osnovu ugovora na određeno vreme. Po njihovom mišljenju, najmanje je značajna nedovoljna nezavisnost u radu i odgovornost. Iz ovih podataka zaključuje se da veliki problem sudijskim pomoćnicima predstavlja trenutna situacija u pogledu prvog izbora na sudijsku funkciju, kao i njihov loš materijalni položaj.

2. Uslovi za rad

Izjašnjavajući se o uslovima za rad, 39% anketiranih se izjasnilo da je zadovoljno ili veoma zadovoljno uslovima rada, dok je nezadovoljno ili veoma nezadovoljno 21%. Prosečno je zadovoljno oko 39% anketiranih. Iz navedenog proizlazi da uslovi rada nisu nezadovoljavajući te da nisu presuđujući faktor koji bi opredelio pomoćnike da obavljaju svoj rad trenutnoj poziciji.

² Na skali od 1 (najmanje doprinosi) do 5 (najviše doprinosi), ovaj odgovor nosi vrednost 4,5.

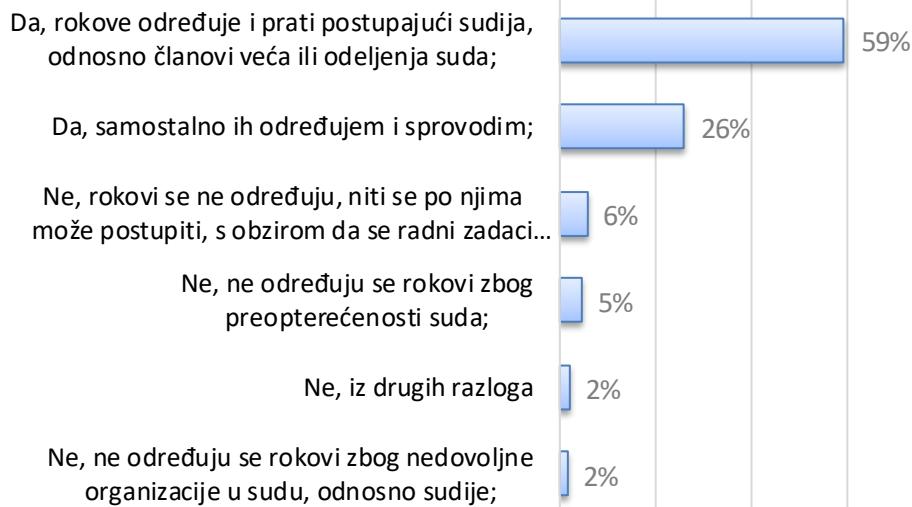
Na pitanje koje inicijative bi najviše doprinele poboljšanju uslova rada sudijskih pomoćnika, čak 80% anketiranih se izjasnilo da bi to bilo unapređenje njihovog materijalnog položaja (na skali od 1 do 5, ovaj odgovor nosi prosečnu ocenu 4,7). Od značaja bi, po mišljenju oko 50% anketiranih, bilo i povećanje broja pomoćnika i smanjena preopterećenost u broju predmeta i zadataka po pomoćniku.

Iz ankete proizlazi da su sudijski pomoćnici načelno zadovoljni uslovima rada, imajući u vidu da im poboljšanje kancelarijskih uslova rada ne predstavlja jedan od osnovnih problema u radu. Većina anketiranih smatra da bi izmena njihovog statusa, ovlašćenja i odgovornosti, izmena sistema za praćenje i vrednovanje njihovog rada, unapređenje obuke za sudijske pripravnike, mogućnost za stručno usavršavanje i obuka o teorijskim znanjima i praktičnim veštinama za rad u sudu, u istoj meri bile od uticaja na celokupno poboljšanje uslova rada.

3. Odgovornost, radni zadaci i ocenjivanje

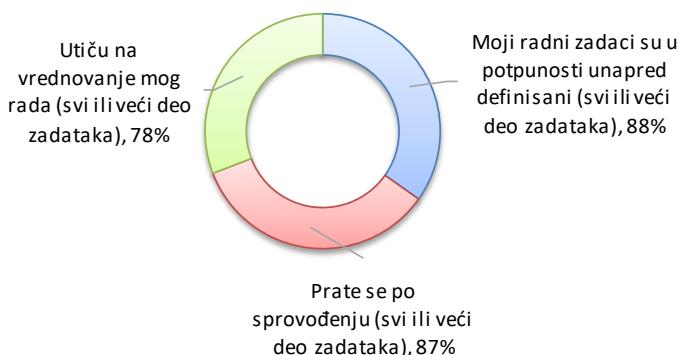
Pitanje vezano za definisanje rokova za postupanje se odnosilo na postupanje pomoćnika prilikom izvršavanja radnih zadataka, kao i na jasno utvrđivanje rokova od strane sudske komisije i njihovu adekvatnost.

Da li imate jasno definisane rokove za postupanje?

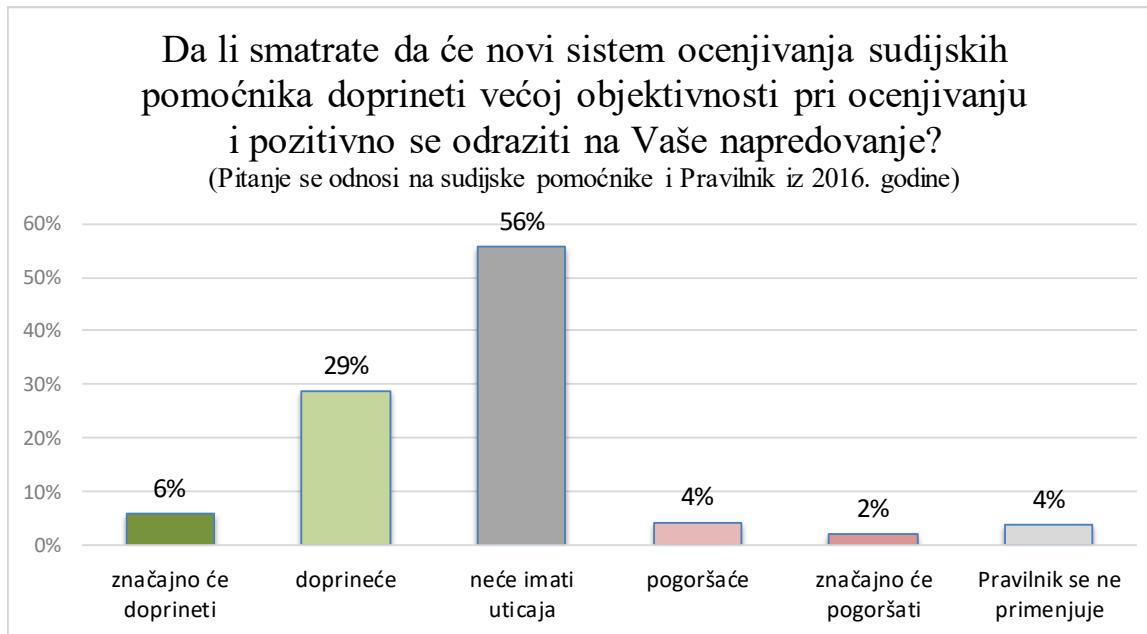
Iz ankete proizlazi da većini sudijskih pomoćnika rokove određuje i prati postupajući sudija (59%), odnosno članovi veća ili odeljenja suda, te da veliki broj njih (26%) ima slobodu da rokove i samostalno određuje i sprovodi. S druge strane, evidentirani su određeni problemi prilikom postupanja po rokovima, budući da se u mnogim slučajevima radni zadaci redovno menjaju i dopunjaju, pa često nije moguće postupiti blagovremeno ili rokovi nisu dovoljno precizni.

U kojoj meri su Vaši radni ciljevi i zadaci jasno definisani, prate se i utiču na vrednovanje Vašeg rada?

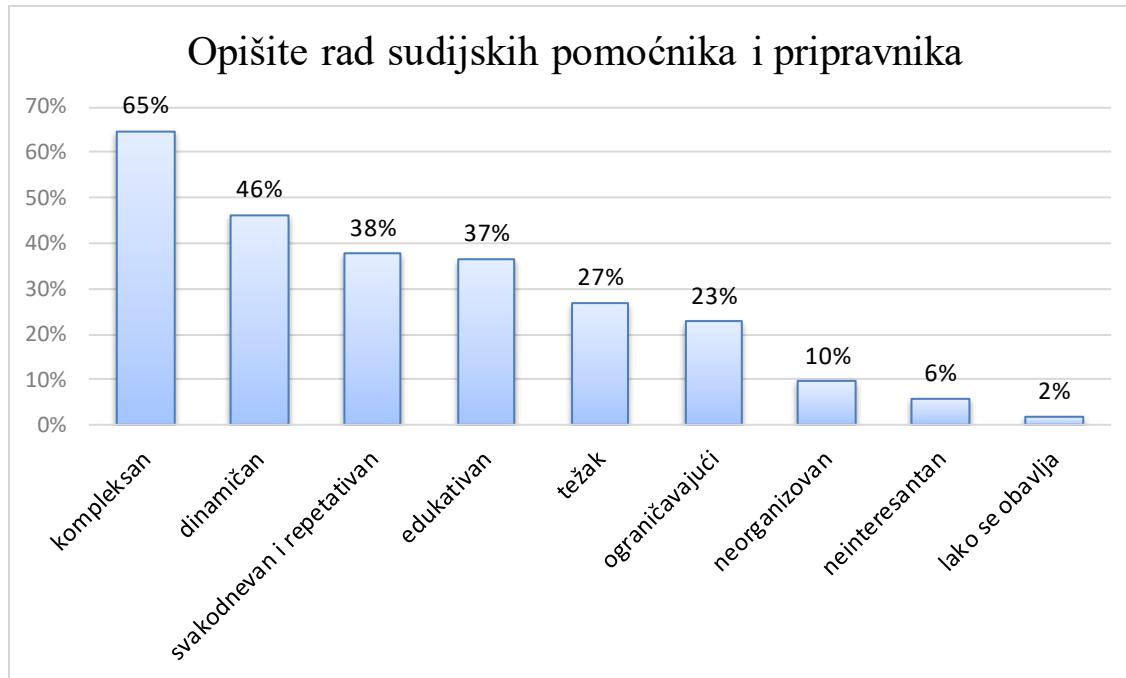
Anketirani sudijski pomoćnici smatraju da veći deo radnih zadataka i ciljeva koji utiču na vrednovanje rada pomoćnika jesu unapred definisani (čak 88%), kao i da se prate o sprovođenju

(87%). Takođe, većina sudijskih pomoćnika (78%) se izjasnila da svi ili većina zadataka utiče na vrednovanje njihovog rada.

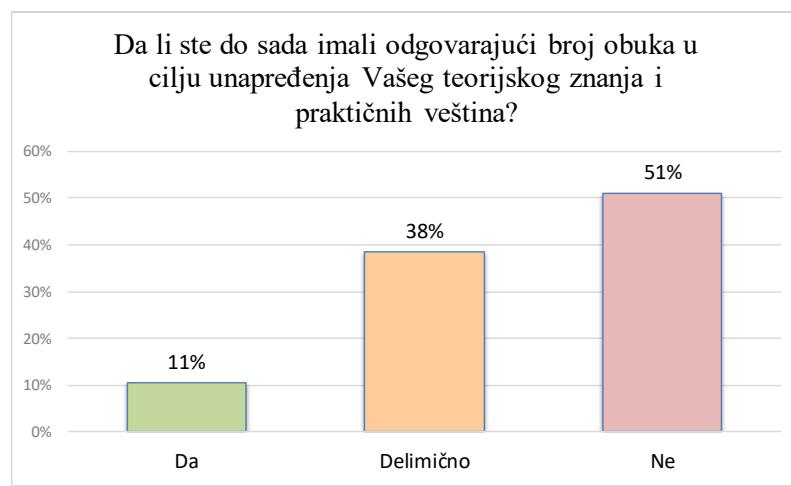
Većina anketiranih sudijskih pomoćnika (56%) smatra da novi sistem ocenjivanja neće biti od uticaja pri ocenjivanju i od značaja za njihovo napredovanje. Naime, većina pomoćnika smatra da njihov učinak na poslu nije opredeljujući kriterijum za napredovanje, bez obzira na sam sistem ocenjivanja. Međutim, 35% smatra da će novi sistem ocenjivanja doprineti, odnosno značajno doprineti, većoj objektivnosti prilikom vrednovanja njihovog rada. Iz toga proizlazi da su mišljenja pomoćnika u velikoj meri podeljena po ovom pitanju, te da verovatno i njihov odnos prema novom Pravilniku zavisi od njegove primene u praksi i odnosa sudija koji ih ocenjuju. Oko 10% čak smatra da se Pravilnik ne primenjuje ili da će on pogoršati njihov položaj.

Izjašnjavajući se o svom poslu, njegovoj složenosti i zahtevnosti, čak 65% anketiranih smatra svoj posao kompleksnim, 46% dinamičnim, a 37% edukativnim. Ovi podaci ukazuju da većina sebe vidi u aktivnoj i zahtevnoj ulozi prilikom izvršavanja zadatka.

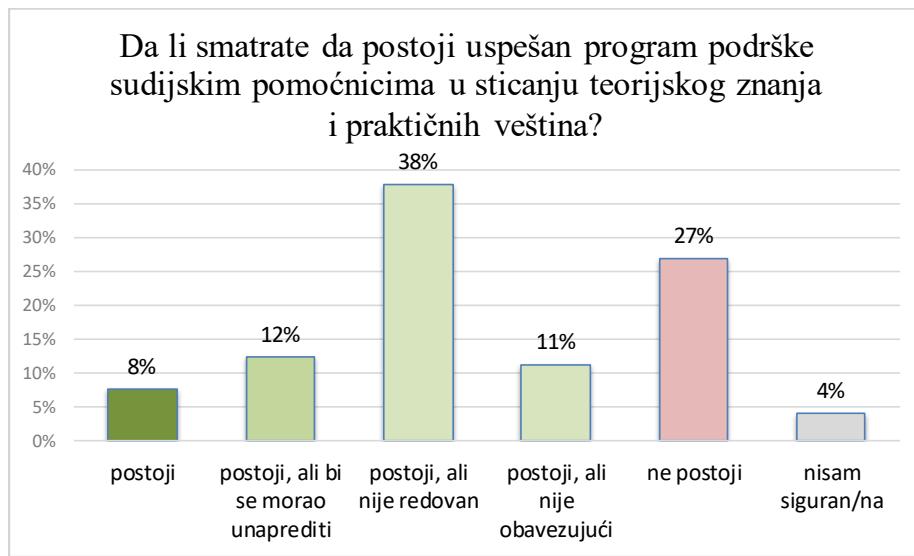
Međutim, činjenica da 38% pomoćnika svoj posao vidi kao svakodnevno i repetitivan, a 23% kao ograničavajući, pokazuje da među njima postoji delimično nezadovoljstvo u radu. Takođe se može zaključiti da postoji preopterećenost u radu i raspodeli poslova, s obzirom da se 27% sudijskih pomoćnika izjasnilo da im je posao težak.

4. Stručno usavršavanje

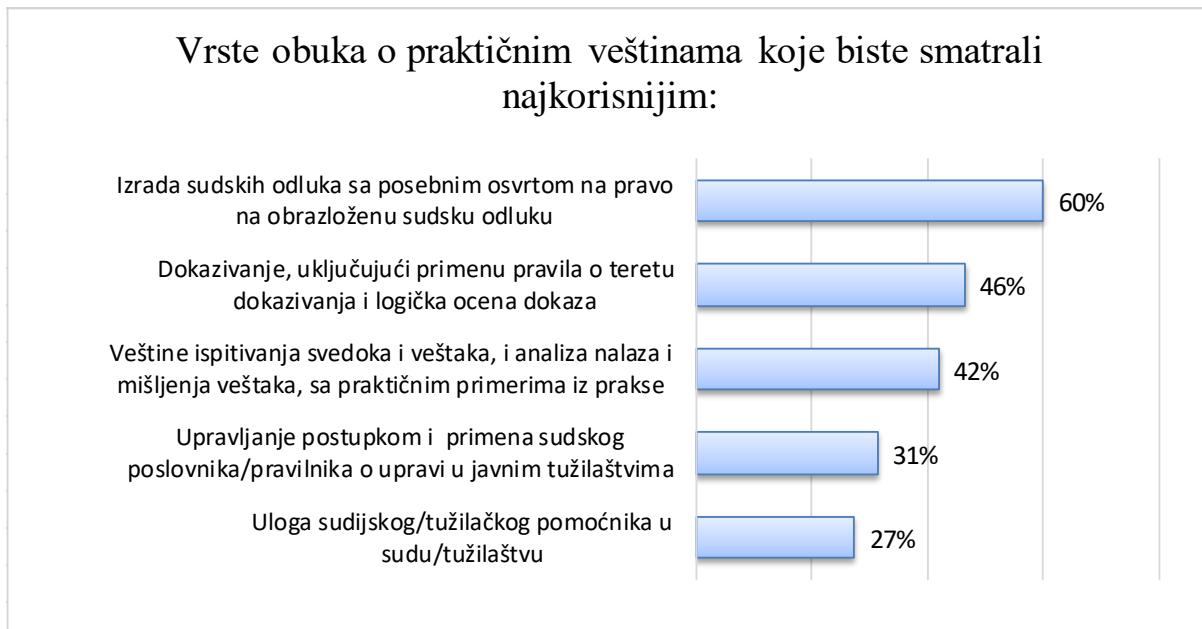

Iz odgovora na pitanje o postojanju obuke sa ciljem unapređenja teorijskog znanja i praktičnih veština sudijskih pomoćnika, na koje je polovina (51%) anketiranih dala negativan odgovor, može se zaključiti da trenutno ne postoji adekvatna obuka za pomoćnike. Ovakvom zaključku doprinosi i činjenica da se 38% anketiranih izjasnilo da je delimično imalo ovaku obuku, dok je samo 11% njih iznelo da postoji adekvatna obuka za sudijske pomoćnike.

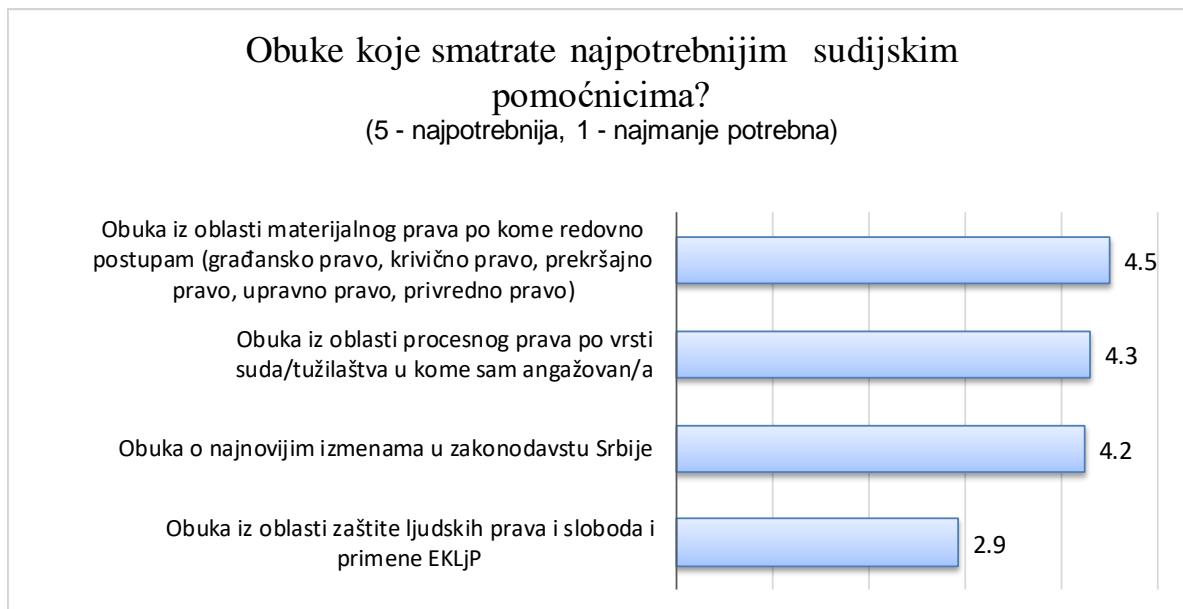
Iz odgovora na pitanje o postojanju obuke sa ciljem unapređenja teorijskog znanja i praktičnih veština sudijskih pomoćnika, na koje je polovina (51%) anketiranih dala negativan odgovor, može se zaključiti da trenutno ne postoji adekvatna obuka za pomoćnike. Ovakvom zaključku doprinosi i činjenica da se 38% anketiranih

U vezi pitanja postojanja obuke, oko 38% sudijskih pomoćnika se izjasnilo da određeni program obuke postoji, ali da nije redovan, 11% da postoji, ali da nije obavezujući ili da bi se mogao unaprediti, dok čak 27% smatra da ne postoji bilo kakav vid programa podrške pomoćnicima u sticanju teorijskog znanja i praktičnih veština. Navedeni podaci ukazuju na očigledno postojanje potrebe za adekvatnijom i redovnijom obukom koja bi unapredila znanja i veštine sudijskih pomoćnika u obavljanju poslova, te da trenutna obuka nije na redovnom ili obavezujućem nivou.

Više od pola anketiranih sudijskih pomoćnika (60%) smatra da bi svoje praktične veštine najviše unapredili kroz obuke na temu izrade sudskih odluka sa posebnim osvrtom na pravo na obrazloženu sudske odluke. Takođe, 46% anketiranih smatra da je potrebno organizovati obuke iz primene pravila o teretu dokazivanja i logičke ocene dokaza, dok 42% anketiranih smatra da je potrebno organizovati obuku o veštini ispitivanja svedoka i veštaka, te analizi mišljenja veštaka, sa praktičnim primerima iz prakse. Imajući u vidu da ne smatraju mnogo manje važnim ni obuke vezane za upravljanje sudskim postupkom i primenu sudskog poslovnika, te obuka na temu uloge sudijskog pomoćnika u суду, može se zaključiti da je sudijskim pomoćnicima itekako važan i potreban adekvatno stukturiran, sveobuhvatan program obuke izrađen prema njihovim potrebama i vezan za konkretne poslove koje obavljaju.

Po pitanju obuke koja bi se odnosila na unapređenje teorijskog znanja, 72% sudijskih pomoćnika najpotrebnijom smatra obuku iz oblasti materijalnog prava po kome redovno postupaju, kao i iz oblasti procesnog prava i najnovijih izmena zakonodavstva, za koju se izjasnilo oko 65% anketiranih. Iz podatka da samo 19% anketiranih smatra da je potrebna obuka iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda i primene Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda proizlazi da ni u stručnoj javnosti još uvek nije dovoljno razvijena svest o potrebi za uvođenjem u praksu standarda i usklađivanjem sa već postojećim okvirima iz ovih oblasti.

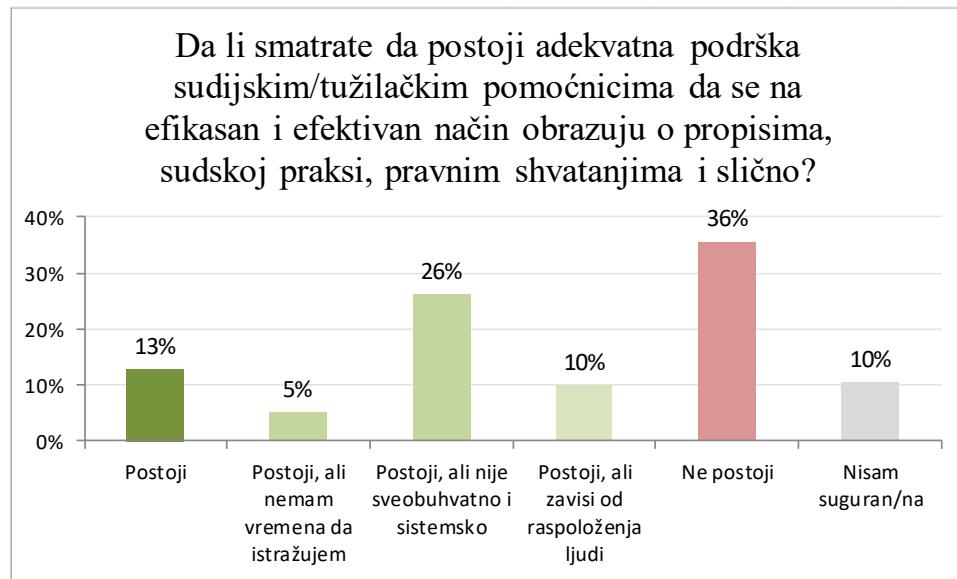
Na koji način najčešće uočavate novine u razvoju sudske prakse sudova Republike Srbije i Evropskog suda za ljudska prava?

Najveći broj sudijskih pomoćnika (69%) sudske praksu sudova Republike Srbije i Evropskog suda za ljudska prava istražuje samostalno, putem interneta i javno dostupnih biltena sudske prakse, kao i kroz razgovor sa sudijama, sudijskim pomoćnicima i drugim kolegama u sudu (61%).

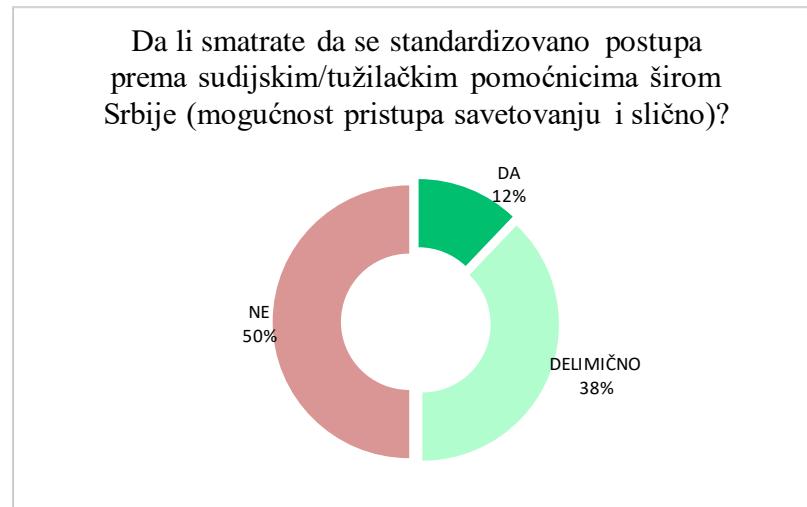
Specijalizovane softvere za praćenje sudske prakse na koje je pretplaćen sud za ove svrhe koristi 46% pomoćnika, dok njih 23% za novine u sudske praksi saznaće i na periodičnim savetovanjima i skupovima.

Činjenica da samo 12% anketiranih redovno prima obaveštenja iz odeljenja sudske prakse, kao i napred navedeni podaci, pokazatelji su da u sudovima ne postoji standardizovan način istraživanja i saznavanja o aktuelnoj praksi, već da se sudijski pomoćnici najčešće na različite načine snalaze kako bi došli do potrebnih odgovora.

U prilog navedenoj konstataciji idu i podaci da 36% anketiranih smatra da ne postoji adekvatna podrška za efikasno sticanje znanja o propisima, sudskoj praksi i pravnim shvatanjima, da 26% smatra da postoji, ali da nije sveobuhvatna i sistematska, a da samo 13% smatra da takva podrška stvarno postoji.

5. Uopšteno ili drugo

Polovina anketiranih sudijskih pomoćnika smatra da se ne postupa standardizovano prema pomoćnicima širom Srbije, dok samo 12% da postoji takvo standardizovano postupanje. Ova činjenica ukazuje da očigledno postoje razlike u mogućnostima profesionalnog usavršavanja i

pristupa savetovanjima, na taj način što su pristupačna samo u određenim delovima zemlje ili su usmerena samo na određene vrste sudova.

Većina sudijskih pomoćnika, njih čak 88%, slaže se sa opcijom da njihov položaj treba da bude izdvojen od položaja državnih službenika, što znači da sudijski pomoćnici imaju želju da njihova uloga bude prepoznata i priznata u okviru pravosudnog sistema³. Da Visoki savet sudstva mora da bude nadležan za utvrđivanje iznosa zarada sudijskih pomoćnika smatra oko 78% anketiranih, što je u skladu sa prethodno navedenim. Većina sudijskih pomoćnika (61%) smatra da je potrebno povećati odgovornosti i ovlašćenja sudijskih pomoćnika, a sa tim se ne slaže 26% anketiranih, dok o istom pitanju nema mišljenje čak 12% anketiranih. Iz ovoga proizlazi da većina smatra da je dovoljno stručna i iskusna za poveravanje i obavljanje i odgovornijih zadataka. Dalje, 44% anketiranih smatra da se njihov rad ocenjuje po odgovarajućim kriterijumima, dok se 37% ne slaže sa tom tvrdnjom, a čak 19% nema mišljenje o tome.

Navedeno ukazuje da su mišljenja po ovom pitanju veoma podeljena, kao i da su iskustva različita, ali navedeni rezultati mogu da ukazuju i da pomoćnici smatraju da su zapravo sami kriterijumi nejasni, te da ne odslikavaju realan trud i zalaganje na poslu, odnosno da ovi faktori nemaju presudan uticaj prilikom izbora na sudijsku funkciju.

³ Na skali od 1 (apsolutno se ne slažem) do 5 (apsolutno se slažem sa tvrdnjom), ovaj odgovor ima prosečnu ocenu 4,5.

Da sudska uprava pravilno primenjuje Pravilnik o ocenjivanju rada sudijskih pomoćnika iz 2016. godine smatra 55% anketiranih, dok 26% nema mišljenje o navedenom pitanju, a 18% se ne slaže sa tom tvrdnjom, tako da ova statistika pokazuje da su mišljenja o adekvatnom vrednovanju rada i po ovom pitanju podeljena. Čak 69% anketiranih smatra da ne postoje adekvatni podsticaji za napredovanje sudijskih pomoćnika, dok 20% smatra da takvi podsticaji postoje, što ukazuje na očigledno nezadovoljstvo i nepostojanje podsticaja za napredovanje. Polovina anketiranih nalazi da sudije i sudske osoblje cene doprinos sudijskih pomoćnika, dok se sa tim ne slaže 35%. Iz ovoga se može zaključiti da postoji poverenje u rad pomoćnika te da je značaj njihove uloge prepoznat, ali ne u dovoljnoj i potrebnoj meri. Oko 67% sudijskih pomoćnika smatra da stručna javnost ne prepoznaje značaj njihove uloge, a čak 82% da šira javnost ne prepoznaje njihov doprinos, iz čega se zaključuje da uloga i značaj sudijskih pomoćnika očigledno nisu vidljivi i priznati u dovoljnoj meri van suda u kojem obavljaju posao.

Zaključak

Na osnovu sprovedene analize stavova i mišljenja sudijskih pomoćnika o njihovom položaju i uslovima rada, izvedeni su sledeći zaključci:

1. POTREBNO JE DEFINISATI KARIJERNI PUT SUDIJSKIH POMOĆNIKA I NAPRAVITI RAZVOJNI PLAN ZA UNAPREĐENJE NJIHOVOG POLOŽAJA

Iako je znatan broj sudijskih pomoćnika veoma zainteresovan za izbor na sudijsku funkciju, kao sledeći korak u njihovoj karijeri, analizom sprovedene ankete je utvrđeno da bi se **pod boljim statusnim i materijalnim položajem veliki broj sudijskih pomoćnika opredelio za dugoročnu karijeru profesionalnog sudijskog pomoćnika.**

Takođe, većina anketiranih je mišljenja da **položaj sudijskih pomoćnika treba da bude izdvojen od položaja državnih službenika, da Visoki savet sudstva mora da bude nadležan za određivanje iznosa zarada sudijskih pomoćnika, da stručna javnost ne prepoznaže značaj uloge sudijskih pomoćnika, kao i da je potrebno povećati odgovornosti i ovlašćenja sudijskih pomoćnika.**

2. POTREBNO JE NAPRAVITI DIREKTNU VEZU IZMEĐU OCENJIVANJA RADA SUDIJSKIH POMOĆNIKA I NJIHOVOG KARIJERNOG NAPRETKA U OKVIRU ISTOG SUDA ILI SUDA VIŠEG RANGA

Većina anketiranih sudijskih pomoćnika smatra da **novi sistem ocenjivanja neće biti od uticaja pri ocenjivanju njihovog rada kao ni od značaja za njihovo napredovanje.** Naime, iz navedenog proizlazi da većina pomoćnika smatra da **njihov učinak na poslu nije opredeljujući kriterijum za napredovanje, bez obzira na sam sistem ocenjivanja.**

3. POTREBNO JE POBOLJŠATI MATERIJALNI POLOŽAJ SUDIJSKIH POMOĆNIKA

Na osnovu podataka dobijenih analizom Upitnika, veliki broj ispitanika smatra da je najveći razlog za odliv kadrova iz pravosuđa, pored izostanka mogućnosti da postanu sudske, **loš materijalni položaj sudijskih pomoćnika.** Kao što je navedeno u okviru prethodnog zaključka, pod **boljim materijalnim položajem veliki broj sudijskih pomoćnika bi se opredelio za dugoročnu karijeru profesionalnog sudijskog pomoćnika.** Takođe, sudijski pomoćnici su mišljenja da je **unapređenje**

njihovog materijalnog položaja najznačajnija inicijativa koje bi najviše doprinela poboljšanju uslova rada.

4. POTREBNO JE ORGANIZOVATI OBUKE ZA SUDIJSKE POMOĆNIKE

Veliki procenat anketiranih sudijskih pomoćnika smatra da trenutno **ne postoji adekvatna obuka sa ciljem unapređenja njihovog teorijskog znanja i praktičnih veština**. Takođe, dobijeni podaci ukazuju na očigledno **postojanje potrebe za adekvatnijom i redovnijom obukom koja bi unapredila znanja i veštine sudijskih pomoćnika u obavljanju poslova**, te da trenutna obuka nije redovnog ili obavezujućeg karaktera.

5. POTREBNO JE OBEZBEDITI PRISTUP SUDSKOJ PRAKSI SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE I PRAKSI EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Najveći broj anketiranih sudijskih pomoćnika sudsku praksu sudova Republike Srbije i Evropskog suda za ljudska prava istražuje samostalno, putem interneta i javno dostupnih biltena sudske prakse, kao i kroz razgovor sa sudijama, drugim sudijskim pomoćnicima i drugim kolegama u sudu. Manji broj sudijskih pomoćnika koristi specijalizovane softvere za praćenje sudske prakse ili o sudskoj praksi saznaje i na periodičnim savetovanjima i skupovima.

Dobijeni podaci su pokazatelj da u sudovima ne postoji standardizovan način istraživanja i saznavanja o aktuelnoj praksi, već da se sudijski pomoćnici najčešće na različite načine sami snalaze kako bi došli do potrebnih odgovora, te se izvodi zaključak da je neophodno **obezbediti sudijskim pomoćnicima pristup sudskoj praksi sudova Republike Srbije i praksi Evropskog suda za ljudska prava**.

Prilog 1: Upitnik za sudske i tužilačke pomoćnike o njihovom položaju i uslovima rada

1. Sud/Tužilaštvo iz koga dolazite?:

2. Da li ste?

Sudijski pomoćnik	Tužilački pomoćnik
-------------------	--------------------

POLOŽAJ I NAPREDOVANJE U KARIJERI

3. Koliko dugo radite u sudu ili tužilaštvu? (obuhvatite ceo period, nezavisno od vrste angažovanja ili premeštaja)

manje od 1 godine	1 do 5 godina	6 do 10 godina	11 do 15 godina	preko 15 godina
-------------------	---------------	----------------	-----------------	-----------------

4. Koliko dugo ste na poziciji sudskega/tužilačkog pomoćnika?

manje od 3 godine	3 do 5 godina	6 do 10 godina	11 do 15 godina	preko 15 godina
-------------------	---------------	----------------	-----------------	-----------------

5. Pod trenutnim uslovima rada, koji bi bio vaš sledeći korak u karijeri?

a) izbor za sudiju	d) zaposlenje van suda i tužilaštva
b) izbor za zamenika tužioca	e) zaposlenje van pravosuđa
c) ostanak na poziciji sudskega/tužilačkog pomoćnika	f) trenutno nemam ambiciju
g) drugo (navedite):	

6. Pod boljim statusnim i materijalnim položajem, da li biste se opredelili za dugoročku karijeru profesionalnog sudskega/tužilačkog pomoćnika?

Da	Ne
----	----

7. Prema Vašem mišljenju, koji od dole navedenih razloga najpre doprinosi odlivu kadrova iz pravosuđa?

Razlog	(1 najmanje doprinosi – 5 najviše doprinosi)
a) nesigurna pozicija, uključujući i rad na osnovu ugovora na određeno vreme koji se produžavaju	1 2 3 4 5
b) materijalni uslovi	1 2 3 4 5
c) izostanak mogućnosti da postanem sudija/tužilac	1 2 3 4 5

d) nemogućnost da se kroz neku drugu funkciju profesionalno ostvarim u sudu ili tužilaštvu	1	2	3	4	5
e) nemogućnost ili nedovoljne opcije za profesionalno usavršavanje	1	2	3	4	5
g) nedovoljna nezavisnost u radu i odgovornost	1	2	3	4	5
f) drugo (navedite):					

USLOVI ZA RAD**8. Da li ste zadovoljni uslovima za rad?**

veoma zadovoljni	zadovoljni	prosečno	nezadovoljni	veoma nezadovoljni
------------------	------------	----------	--------------	--------------------

9. U kojoj meri bi dole navedene inicijative uticale na poboljšanje uslova rada sudijskih/tužilačkih pomoćnika?

Inicijative	(1 najmanje značajno - 5 najznačajnije)				
a) unapređenje materijalnog položaja sudijskih/tužilačkih pomoćnika;	1	2	3	4	5
b) izmena statusa, ovlašćenja i odgovornosti pomoćnika;	1	2	3	4	5
c) izmena sistema za praćenje i vrednovanje rada pomoćnika;	1	2	3	4	5
d) unapređenje obuke za sudske/tužilačke pripravnike;	1	2	3	4	5
e) unapređene opcije za stručno usavršavanje i pojačana obuka o teorijskim znanjima i praktičnim veštinama za rad u sudu/tužilaštvu;	1	2	3	4	5
f) unapređen pristup i obaveštenja o sudskej praksi, između ostalog, uvođenjem novih IT-rešenja;	1	2	3	4	5
g) bolji uslovi kancelarijskog prostora, uključujući nameštaj, računarsku opremu i slično;	1	2	3	4	5
h) povećanje broja pomoćnika i smanjena preopterećenost u broju predmeta i zadatka po pomoćniku;	1	2	3	4	5
i) unapređenje u organizaciji posla.	1	2	3	4	5

ODGOVORNOST, RADNI ZADACI, OCENJIVANJE**10. Da li imate jasno definisane rokove za postupanje? (zaokružite tvrdnju koja najviše odgovara Vašem mišljenju)**

a) Da, samostalno ih određujem i sprovodim;
b) Da, rokove određuje i prati postupajući sudija/tužilac, odnosno članovi veća ili odeljenja suda;
c) Ne, ne određuju se rokovi zbog preopterećenosti suda/tužilaštva;

d) Ne, ne određuju se rokovi zbog nedovoljne organizacije u sudu/tužilaštvu, odnosno sudsije/tužilaštva;
e) Ne, rokovi se ne određuju, niti se po njima može postupiti, s obzirom da se radni zadaci redovno menjaju i dopunuju;
f) Ne, iz drugih razloga (molimo Vas da navedete razloge):

- 11. U kojoj meri su Vaši radni ciljevi i zadaci jasno definisani, prate se i utiču na vrednovanje Vašeg rada? (zaokružite po jednu opciju koja najviše odgovara Vašem mišljenju)**

a) Moji radni zadaci su u potpunosti unapred definisani	Da, svi zadaci	Veći deo zadataka	Manji deo zadataka	Nisu jasno definisani
b) Prate se po sprovodenju	Da, svi zadaci	Veći deo zadataka	Manji deo zadataka	Ne prate se
c) Uticu na vrednovanje mog rada	Da, svi zadaci	Veći deo zadataka	Manji deo zadataka	Ne uticu na vrednovanje mog rada

- 12. Da li smatrate da će novi sistem ocenjivanja sudijskih pomoćnika doprineti većoj objektivnosti pri ocenjivanju i pozitivno se odraziti na Vaše napredovanje? (Zaokružite odgovor. Pitanje se odnosi na sudijske pomoćnike i Pravilnik iz 2016. godine)**

a) značajno će doprineti	c) neće imati uticaja	e) značajno će pogoršati
b) doprineće	d) pogoršaće	f) pravilnik se ne primenjuje

- 13. Odabirom jedne ili više od ponuđenih opcija (najviše 3), opišite rad sudijskih/tužilačkih pomoćnika i pripravnika?**

a) dinamičan	d) težak	g) lako se obavlja
b) edukativan	e) svakodnevni i repetativan	h) neorganizovan
c) kompleksan	f) neinteresantan	i) ograničavajući

STRUČNO USAVRŠAVANJE I SUDSKA PRAKSA

- 14. Da li ste do sada imali odgovarajući broj obuka u cilju unapređenja Vašeg teorijskog znanja i praktičnih veština?**

Da	Delimično	Ne
----	-----------	----

- 15. Da li smatrate da postoji uspešan program podrške sudijskim/tužilačkim pomoćnicima u sticanju teorijskog znanja i praktičnih veština?**

a) postoji	b) postoji, ali bi se morao unaprediti (molimo Vas da obrazložite u jednoj rečenici):
c) postoji, ali nije redovan	e) ne postoji
d) postoji, ali nije obavezujući	f) nisam siguran/na

16. Označite vrste obuka o praktičnim veštinama koje biste smatrali najkorisnijim. (Zaokružite jedan ili više ponuđenih odgovora)

Vrsta obuke:
a) Izrada sudskih odluka sa posebnim osvrtom na pravo na obrazloženu sudske odluke
b) Veštine ispitivanja svedoka i veštaka, i analiza nalaza i mišljenja veštaka, sa praktičnim primerima iz prakse
c) Dokazivanje, uključujući primenu pravila o teretu dokazivanja i logička ocena dokaza
d) Upravljanje postupkom i primena sudske poslovničke/pravilnika o upravi u javnim tužilaštvo
e) Uloga sudijskog/tužilačkog pomoćnika u sudu/tužilaštvu
f) Drugo (molimo Vas da navedete vrstu obuke):

17. Prema Vašem mišljenju, koja vrsta obuke je najpre potrebna sudijskim/tužilačkim pomoćnicima?

Vrsta obuke/seminara:	(5 najpotrebnija – 1 najmanje potrebna)				
a) Obuka iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda i primene EKLjP	1	2	3	4	5
b) Obuka iz oblasti materijalnog prava po kome redovno postupam (građansko pravo, krivično pravo, prekršajno pravo, upravno pravo, privredno pravo)	1	2	3	4	5
3) Obuka iz oblasti procesnog prava po vrsti suda/tužilaštva u kome sam angažovan/a	1	2	3	4	5
4) Obuka o najnovijim izmenama u zakonodavstvu Srbije	1	2	3	4	5
5) Obuka iz pojedine oblasti ili o pojedinim propisima (molimo Vas da navedete oblast, odnosno propis):					

18. Na koji način najčešće uočavate novine u razvoju sudske prakse sudova Republike Srbije i Evropskog suda za ljudska prava? (zaokružite do 3 opcije)

a) samostalno istražujem sudske prakse putem interneta i javno-dostupnih biltena sudske prakse
--

b) samostalno istražujem sudske prakse putem specijalizovanih softvera za praćenje sudske prakse (na koje je pretplaćen sud/tužilaštvo)
c) periodično na savetovanjima i drugim skupovima
d) informišem se u razgovoru sa sudijama/tužiocima, sudijskim/tužilačkim pomoćnicima i drugim kolegama u sudu/tužilaštву
e) informišem se na sednici suda/tužilaštva i sudske/tužilačke prakse
f) primam redovna obaveštenja iz odeljenja sudske prakse
g) primam redovna obaveštenja putem IT sistema u sudu/tužilaštву
h) prisustvujem redovnim obukama o novinama
i) drugo (navedite):

19. Da li smatrate da postoji adekvatna podrška sudijskim/tužilačkim pomoćnicima da se na efikasan i efektivan način obrazuju o propisima, sudske praksi, pravnim shvatanjima i slično?

a) Postoji	d) Postoji, ali zavisi od raspoloženja ljudi
b) Postoji, ali nemam vremena da istražujem	e) Ne postoji
c) Postoji, ali nije sveobuhvatno i sistemsko	f) Nisam suguran/na

UOPŠTENO ILI DRUGO

20. Da li smatrate da se standardizovano postupa prema sudijskim/tužilačkim pomoćnicima širom Srbije (mogućnost pristupa savetovanju i slično)?

Da	Delimično	Ne
----	-----------	----

21. Da li se i u kojoj meri slažete sa sledećim tvrdnjama? (označite odgovarajuće polje)

Tvrđnja:	Apsolutno seslažem	Slažem se	Nemam mišljenje	Ne slažem se	Apsolutno se ne slažem
Položaj sudijskih/tužilačkih pomoćnika mora biti izdvojen od položaja državnih službenika					
Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca bi morali biti nadležni za definisanje plata sudijskih/tužilačkih pomoćnika					
Potrebno je povećati odgovornosti i ovlašćenja sudijskih/tužilačkih pomoćnika					

ANALIZA STAVOVA SUDIJSKIH POMOĆNIKA O NJIHOVOM POLOŽAJU I USLOVIMA RADA

Rad sudijskih/tužilačkih pomoćnika se ocenjuje po odgovarajućim kriterijumima					
Sudska uprava pravilno primenjuje Pravilnik o ocenjivanju rada sudijskih pomoćnika iz 2016					
Postoje adekvatni podsticaji za napredovanje sudijskih/tužilačkih pomoćnika					
Sudije, tužioci i sudsko/tužilačko osoblje cene doprinos sudijskog /tužilačkog pomoćnika					
Stručna javnost prepoznaće značaj sudijskih/tužilačkih pomoćnika					
Šira javnost prepoznaće značaj sudijskih/tužilačkih pomoćnika					